

Ганна В'ячеславівна МУЗИЧЕНКО

доктор політичних наук, професор кафедри політичних наук і права, Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет ім. К. Д. Ушинського», Україна, e-mail: gannamuzychenko@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7890-9615>

Дін СІНЬ

кандидат психологічних наук, Харбінський інженерний університет, КНР, e-mail: winerdx@163.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4523-5212>

**ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ЧИННИКИ УКРАЇНСЬКО-КИТАЙСЬКИХ ВІДНОСИН
СТРАТЕГІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА**

Музиченко, Г. В., Сінь, Д. Політико-правові чинники українсько-китайських відносин стратегічного партнерства // Вісник соціально-економічних досліджень : зб. наук. праць (ISSN 2313-4569); за ред. : М. І. Звєрякова (голов. ред.) та ін. Одеса : Одеський національний економічний університет. 2018. № 4 (68). С. 234–241.

Анотація. У статті досліджено еволюцію українсько-китайських взаємин на предмет впливу політико-правових чинників на їх стан та розвиток торговельно-економічних відносин. Визначено п'ять етапів розвитку відносин між країнами, які змінювалися внаслідок активізації або уповільнення політичного діалогу, характеризувалися власною формулою співробітництва та завжди залишалися дружніми. Політичних непорозумінь між державами не було, хоча певні етапи уповільнення відносин мали місце та переважно були пов'язані з відсутністю політичного діалогу на вищому рівні через зміну пріоритетів зовнішньої політики України у 2005–2010 рр. та у 2014–2016 рр. Встановленню у 2011 р. відносин стратегічного партнерства передували відносини взаємовигідного співробітництва, довгострокового, потім конструктивного партнерства. Наразі стан українсько-китайських відносин декларується як стратегічне партнерство та стратегічний пріоритет з перспективою переростання до політичної взаємодії на міжнародній арені, що забезпечується достатньою нормативно-правовою базою. Досягненню політико-правового порозуміння між сторонами сприяло відновлення політичного діалогу між Україною і Китаєм у 2017 році, на черзі – просування торговельно-економічного співробітництва, яке поки не досягло свого історичного піку 2013 року та має нові перспективи. Інструментом для поглиблення партнерських відносин між державами є всебічна участь України в китайській глобальній ініціативі «Один пояс, один шлях», для чого необхідно диверсифікувати форми співробітництва, розширити коло інвестиційних проектів, визначити умови створення спільної зони вільної торгівлі тощо. Визначено, що наслідування єдиного принципу функціонування нового Шовкового шляху – «взаємної користі та спільного виграшу» – дозволить знизити вплив політико-правових чинників на торговельно-економічне співробітництво.

Ключові слова: політико-правові чинники; політичний діалог; стратегічне партнерство; торговельно-економічне співробітництво; українсько-китайські відносини; «Один пояс-один шлях».

Анна Вячеславовна МУЗЫЧЕНКО

доктор политических наук, профессор кафедры политических наук и права, Государственное учреждение «Южноукраинский национальный педагогический университет имени К. Д. Ушинского», Украина, e-mail: gannamuzychenko@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7890-9615>

Дин СИНЬ

кандидат психологических наук, Харбинский инженерный университет, КНР, e-mail: winerdx@163.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4523-5212>

**ПОЛИТИКО-ПРАВОВЫЕ ФАКТОРЫ УКРАИНСКО-КИТАЙСКИХ ОТНОШЕНИЙ
СТРАТЕГИЧЕСКОГО ПАРТНЕРСТВА**

Музыченко, А. В., Сінь, Д. Политико-правовые факторы украинско-китайских отношений стратегического партнерства // Вестник социально-экономических исследований : сб. науч. трудов (ISSN 2313-4569) под ред. : М. И. Звєрякова (глав. ред.) и др. Одесса : Одесский национальный экономический университет. 2018. № 4 (68). С. 234–241.

Аннотація. В статтє дослідована еволюція українсько-китайських відносин на предмет впливання політико-правових факторів на їх состояние и развитие торгово-економических отношений. Определены пять этапов развития отношений между странами, которые сменяли друг друга в результате активизации или замедления

политического диалога, характеризовались собственной формулой сотрудничества и всегда оставались дружескими. Политических разногласий между государствами не было, хотя определенные этапы замедления отношений имели место и в основном были связаны с отсутствием политического диалога на высшем уровне из-за смены приоритетов внешней политики Украины в 2005–2010 гг. и в 2014–2016 гг. Установлению в 2011 г. отношений стратегического партнерства предшествовали отношения взаимовыгодного сотрудничества, долгосрочного, затем конструктивного партнерства. Сейчас состояние украино-китайских отношений декларируется как стратегическое партнерство и стратегический приоритет с перспективой переростания в политическое взаимодействие на международной арене, что подкрепляется достаточной нормативно-правовой базой. Достижению политико-правового взаимопонимания между сторонами способствовало восстановление политического диалога между Украиной и Китаем в 2017 году, на очереди – продвижение торгово-экономического сотрудничества, которое пока не достигло своего исторического пика 2013 года, однако имеет новые перспективы. Инструментом для углубления партнерских отношений между государствами является всестороннее участие Украины в китайской глобальной инициативе «Один пояс, один путь», для чего необходимо диверсифицировать формы сотрудничества, расширить круг инвестиционных проектов, определить условия создания совместной зоны свободной торговли и др. Определено, что следование единому принципу функционирования нового Шелкового пути – «взаимной пользы и общего выигрыша» – позволит в будущем снизить влияние политико-правовых факторов на торгово-экономическое сотрудничество.

Ключевые слова: политико-правовые факторы; политический диалог; стратегическое партнерство; торгово-экономическое сотрудничество; украинско-китайские отношения; «Один пояс, один путь».

Ganna MUZYCHENKO

Doctor of Political Sciences, Professor of Political Sciences and Law Department,
State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky», Ukraine,
e-mail: gannamuzychenko@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7890-9615>

Ding XIN

PhD in Psychology, Harbin Engineering University, China,
e-mail: winerdx@163.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4523-5212>

POLITICAL AND LEGAL FACTORS OF UKRAINIAN-CHINESE RELATIONS OF STRATEGIC PARTNERSHIP

Muzychenko, G., Xin, D. (2018). Political and legal factors of Ukrainian-Chinese relations of strategic partnership. Ed.: M. Zveryakov (ed.-in-ch.) and others [Polityko-pravovi chynnyky ukrainsko-kytayskykh vidnosyn stratehichnoho partnerstva; za red.: M. I. Zvieriakova (gol. red.) ta in.], Socio-economic research bulletin; Visnik social'no-ekonomichnih doslidzen' (ISSN 2313-4569), Odessa National Economic University, Odessa, No. 4 (68), pp. 234–241.

Abstract. The article examines the evolution of Ukrainian-Chinese relations in terms of the influence of political and legal factors on their state as well as on the trade and economic relations development. Five stages of development of relations between countries are identified, which have replaced each other as a result of intensified or slowed down political dialogue between countries, characterized by their own formula of cooperation and have always remained friendly. There were no political disagreements between the countries, although certain stages of slowing down of relations took place and were mainly related to the lack of political dialogue at the highest level due to the change of Ukrainian foreign policy' priorities in 2005–2010 and 2014–2016 years. The establishment of a strategic partnership in 2011 was preceded by a mutually beneficial cooperation, a long-term relations, then a constructive partnership. Now the state of Ukrainian-Chinese relations is declared as a strategic partnership and strategic priority with the prospect of growing into a state of political interaction in the international arena, which is supported by a sufficient regulatory framework. The achievement of political and legal understanding between the countries was facilitated by the political dialogue restoration between Ukraine and China in 2017, the next step is the promotion of trade and economic cooperation, which has not yet reached its historical peak of 2013, but has new perspectives. The tool for deepening partnerships between countries is Ukraine's full participation in the Chinese global initiative «One Belt, One Road», for which it is necessary to diversify forms of cooperation, expand the range of investment projects, determine the conditions for creating a free trade zone, etc. It was determined that following a new Silk Road functioning principle – «mutual benefit and common gain» – will reduce in the future the influence of political and legal factors on trade and economic cooperation.

Keywords: political and legal factors; political dialogue; strategic partnership; trade and economic cooperation; Ukrainian-Chinese relations; «One Belt, one Road».

JEL classification: F550; K330; O500

Постановка проблеми у загальному вигляді. Українсько-китайські відносини в останні роки набувають вагомого значення для обох країн, оскільки Китай наразі є другою економікою світу за обсягом ВВП та має один з найбільших у світі інвестиційних потенціалів, що для економіки України, яка перебуває в стані пошуку нових інноваційних моделей розвитку, є надзвичайно актуальним. Вагомості розвитку взаємин між Україною та Китаєм додає започаткована китайською стороною глобальна ініціатива «Один пояс, один шлях», де Україна займає вигідне геополітичне становище як країна – перша на шляху до Європи. Фінансово-економічні можливості цієї ініціативи є реальним шансом для українського економічного прориву, однак, він сам по собі не відбудеться, йому мають передувати відповідні політико-правові засади, програми, спільні дії тощо.

Аналіз досліджень і публікацій останніх років. Питання українсько-китайських відносин завжди перебували в колі зору науковців і України, і Китаю. Серед українських авторів доцільно у першу чергу зазначити роботи суспільствознавців А. Гончарука [1; 2, с.30], Ю. Костенка [3], Ю. Пойти [4, с.49], а також економістів Л. Антонюка та Л. Гальперіної [5, с.48]. Серед китайських учених справедливо відзначити роботи Сунь Чжуанчжі [6, с.21], Лі Янь [7, с.34], Чжао Хуейжуна [8, с.87] та ін. Дослідженню різних аспектів україно-китайських відносин значно сприяє започаткування у 1999 році журналу «Україна-Китай», який є спільною платформою українських та китайських фахівців для презентації власних наукових та аналітичних наробок.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на достатньо велику кількість досліджень щодо розвитку різних аспектів українсько-китайського стратегічного партнерства, недостатньо вивченими залишаються політико-правові чинники їх розвитку, які китайською стороною визнаються визначальними для подальшого співробітництва та протягом еволюції українсько-китайських відносин засвідчили свою вагомість. У зв'язку з цим виникає потреба у дослідженні ролі політико-правових чинників у розвитку українсько-китайських відносин стратегічного партнерства та їх впливу на торгово-економічне співробітництво між країнами.

Постановка завдання. Мета статті – дослідити еволюцію українсько-китайських відносин стратегічного партнерства від їх започаткування до сучасного стану розвитку на предмет визначення впливу на їх стан політико-правових чинників. Дослідження виконане в межах роботи Українського культурного та науково-інформаційного Центру Університету Ушинського при Харбінському інженерному університеті.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ще за часів Радянського Союзу відносини між Україною та Китаєм мали дружній характер. У той час Україна доклала чимало зусиль у створення Китаєм таких основних державних галузей, як-то: металургія, машинобудування та сільське господарство. Після здобуття Україною незалежності Китай став однією з перших країн, які визнали її незалежність, а 4 січня 1992 року встановив з нею дипломатичні відносини. За роки незалежності ні Україна, ні Китай не мали жодного конфлікту інтересів, а також політичних або економічних протиріч. Водночас, історію відносин України та Китаю в цей час не можна назвати стабільною та безхмарною. Безперечно, на зміст і характер відносин між державами впливало багато чинників, серед яких одну з провідних ролей відігравали керівники цих держав.

Загалом, можна виділити декілька етапів розвитку україно-китайських відносин.

Перший етап (1992–2004 рр.) характеризується розвитком взаємин між державами, коли закладаються основи правової бази для багатостороннього співробітництва. У комюніке про встановлення дипломатичних відносин між Україною і КНР від 4 січня 1992 р. уряди двох держав погодилися розвивати відносини дружби та співробітництва, а вже у жовтні 1992 р. у Спільному українсько-китайському комюніке формула взаємин між державами набула вигляду «взаємовигідного співробітництва» [3].

У 1994–1995 роках здійснюється обмін візитами президента України Л. Кучми та Голови КНР Цзянь Цземіня. Внаслідок була підписана «Спільна декларація України та Китайської Народної Республіки» [9], згідно з якою сторони «розглядають одна одну як

дружні держави й далі поглиблюватимуть і розширюватимуть відносини дружби і співробітництва між собою... вважають, що економічне співробітництво й торговельні зв'язки є важливою складовою частиною відносин між двома країнами... будуть всебічно поглиблювати торговельно-економічне співробітництво між двома країнами, підвищувати його якість і рівень, надавати одна одній режим найбільшого сприяння. Сторони мають намір докладати зусиль до пошуку нових шляхів інтенсивного торговельно-економічного, науково-технічного і культурного обміну між Європою і Азією» [9].

У 1995–2002 рр. взаємини між державами розвивалися «синусоїдно», а саме слово «партнерство» не застосовувалося в офіційних документах взагалі і лише у 2002 р. під час візиту Л. Кучми до КНР воно повернулося в обіг: «глави держав підтвердили намір розвивати відносини дружби, довгострокового партнерства і стабільного всебічного співробітництва на підставі досягнутого високого рівня та взаємодії» [3].

Другий етап (2005–2010 рр.) – уповільнення відносин та їх відносне охолодження за часів президента В. Ющенка, коли зовнішня політика України більше орієнтувалася на країни ЄС і США, ніж на Китай та країни Азії. Негативний вплив на українсько-китайські відносини в цей період чинили внутрішньополітичні суперечки в Україні. Діалог між країнами не припинявся, хоча характер партнерства отримав новий відтінок – «конструктивне партнерство».

Третій етап (2010–2013 рр.) характеризується погравленням відносин між країнами. У 2010 р. В. Янукович відвідав Китай, а у 2011 р. лідер КНР Ху Цзіньтао – Україну. Китайські експерти визначають цей період взаємин «найактивнішим етапом розвитку китайсько-українських відносин» [7, с.32], адже 20 червня 2011 року між державами була підписана Спільна декларація про встановлення та розвиток взаємовідносин стратегічного партнерства. Під час візиту до КНР Президента України у грудні 2013 р. були проведені заходи для поглиблення економічних відносин: підписані Договір про дружбу і співробітництво між Україною і КНР, Спільна декларація України і КНР про подальше поглиблення відносин стратегічного партнерства та Програма розвитку відносин стратегічного партнерства між Україною та КНР на 2014–2018 рр. [10]. Отже, саме в цей період встановлюється формула «стратегічного партнерства» між державами.

Крім прориву в політичному діалозі, в цей час зміцнювалася й договірно-правова база україно-китайських відносин. Тільки у 2010–2011 рр. було ухвалено більше 180 документів та договорів. Як наслідок, стратегічне партнерство отримало не лише соціально-політичний зміст, але й просунулося в економічну сферу. Це означало залучення величезного інвестиційного потенціалу та новітніх виробничих технологій Китаю для забезпечення модернізації української економіки та отримання доступу для українських товарів, послуг і технологій на китайський ринок. Саме в цей час було окреслено декілька пілотних проектів, до реалізації яких долучалися китайські корпорації та кредитні гроші у таких галузях, як інфраструктурне будівництво, енергетика, вугільна промисловість та сільське господарство. Один з проектів («Повітряний експрес» щодо залізничного пасажирського сполучення м. Київ – аеропорт «Бориспіль») отримав державні гарантії уряду України.

Отримання статусу стратегічного партнерства у 2011 р. стало імпульсом зростання насамперед китайського імпорту до України, що тривало з 2011 р. по 2013 р. У 2013 р. товарообіг між двома країнами сягнув найвищого показника – 11 млрд. 120 млн. доларів [8, с.85]. Однак «після максимуму у 2013 році відбулося різке скорочення китайського імпорту, що можна пояснити девальвацією гривні, зниженням купівельної спроможності населення, безповоротною втратою китайський інвестицій внаслідок форс-мажорних обставин, обумовлених драматичними подіями в Україні» [5, с.46]. Крім того, за підсумками 2012–2013 рр., було виявлено, що багато спільних проектів не виконувалися, через що відносини між державами черговий раз загальмувалися.

Водночас відбувається знакова подія для Китаю – Голова КНР Сі Цзіньпін у 2013 р. започатковує новий проект «Один пояс, один шлях» щодо широких перспектив міжнародного співробітництва у різноманітних сферах, який знайшов чималу підтримку в

міжнародних кругах і на який керівництво КНР скеровує досить значні фінансові ресурси.

Четвертий етап (2014–2015 рр.) характеризується періодом невизначеності україно-китайських відносин. Україна і Китай виконали внутрішні процедури щодо ратифікації Договору про дружбу і співробітництво, однак діалог на високому політичному рівні не був відновлений. Як наслідок, у 2015 році показник китайського імпорту в Україну впав удвічі порівняно з 2013 роком.

Протягом 2014–2016 рр. українська сторона була зосереджена на проблемах відновлення територіальної цілісності і внутрішньополітичних процесах, відносинах з ЄС, США та Японією і демонструвала певне небажання виконувати вже укладені з Китаєм принципові угоди і домовленості (зокрема, положення «Програми розвитку відносин стратегічного партнерства між Україною і КНР на 2014–2018 рр.»).

Реалізація досягнутих на найвищому рівні домовленостей щодо розвитку відносин стратегічного партнерства вимагала від України створення необхідної інфраструктури для забезпечення потреб українсько-китайської співпраці. У Китаї відповідна інфраструктура успішно функціонувала у вигляді низки державних структур та великої кількості громадських об'єднань, що опікуються питаннями розвитку двостороннього співробітництва. На жаль, з українського боку подібна інфраструктура практично була відсутня. Як наслідок, спілкування з китайською стороною мало односторонній характер, у процесі реалізації проектів виникали численні непорозуміння, а результати співпраці не завжди відповідали очікуванням української сторони [2, с.31–32].

До всього цього доєдналося ще й те, що «за останнє десятиліття змінилося ставлення до України з боку китайського суспільства: від активної діяльності відійшли люди, що навчалися в СРСР, зокрема в Україні, та співпрацювали з українськими фахівцями, які надавали технічну допомогу Китаю у повоєнні часи. Сучасна китайська молодь мало знає про Україну, а можливу інформацію про нашу країну отримує переважно із третіх джерел. Тому стратегічного значення набувало посилення українсько-китайської взаємодії в інформаційній сфері» [10, с.32]. Посилювався цей складник українсько-китайських відносин ще й браком знавців китайської мови серед українців, що також необхідно було подолати.

Не зважаючи на скорочення експорту українських товарів до Китаю в цей час, експорт сільськогосподарської продукції навпаки збільшився, демонструючи те, що, за висловом Лі Янь, «співпраця в сфері сільського господарства характеризується «залізним попитом» та «стабільним забезпеченням», не підпадаючи під вплив зовнішньої ситуації. Це найкращий приклад співробітництва між двома країнами» [7, с.38].

Водночас, Китай не втрачав часу і активно розвивав свою ініціативу нового глобального проекту «Один пояс, один шлях», долучаючи до неї все більше країн, які потенційно знаходяться по маршруту нового Шовкового шляху. Україна, дякуючи своєму геополітичному розташуванню, потрапляла в коло інтересів Китаю як перша на шляху до Європи країна, яка всередині також представляє певний інтерес для потенційного співробітництва. Для України, яка стала на шлях масштабних реформ, Китай як друга економіка світу та один з найбільших світових інвесторів, також складав певний інтерес, що у сукупності призвело до необхідності відновлення діалогу між державами.

П'ятий етап (2016 – сьогодні) характеризується відновленням діалогу з Китаєм. З літа 2016 року почалася активізація взаємин, було відновлено формат політичного діалогу між головами держав та іншими високопосадовцями, що на думку багатьох фахівців є однією з найвагоміших засад китайської дипломатії. Як зазначає Ю. Костенко, «особливості Китаю такі, що без візитів високого рівня, які розглядаються як найпоказовіший індикатор стану відносин із тією чи іншою країною, серйозні бізнесмени та впливові фінансисти вкрай обережно ставляться до участі у великих проектах на її території» [3].

Після зустрічі П. Порошенка та Сі Цзіньпіна у Давосі в січні 2017 року між сторонами були досягнуті спільні домовленості про поглиблення співпраці між країнами та поновлення формату міжурядових засідань для розробки спільних кроків. У грудні 2017 року відбулося Третє засідання міжурядової комісії, за результатами якої Україна і Китай підписали

дорожню карту з реалізації ініціатив, покликаних посилити економічне співробітництво між Європою і Азією. Україна визнала Китай стратегічним партнером і стратегічним пріоритетом, а 2019 рік оголосила роком Китаю в Україні.

Наразі в Україні спостерігається певна солідарність і в думках політиків, і серед експертів щодо вагомості розвитку українсько-китайських взаємин та їх відповідності національним інтересам України. Зокрема, один з провідних українських науковців-китаєзнавців А. З. Гончарук від імені «чисельної експертної спільноти» зауважує, що «українсько-китайське співробітництво відповідає національним інтересам, потребує подальшої активізації, а у двосторонніх політичних відносинах пауз більше не має бути» [1]. Значно покращилися інформаційний та мовний складники відносин. Дякуючи роботі п'яти Інститутів Конфуція при закладах вищої освіти в Україні питання обізнаності про китайську культуру та опанування китайської мови значно просунулися вперед, хоча володіння інформацією про Україну серед китайців поки що залишаються на недостатньому рівні та потребують покращення, зокрема шляхом відкриття українських центрів у китайських закладах вищої освіти, головна мета яких – ознайомлення китайського народу із відомостями про культуру та соціально-економічні особливості регіонів України.

Сьогодні Китай є другою найбільшою країною, з якою в Україні є від'ємне сальдо, адже китайський експорт в Україну перевищує український імпорт до Китаю. Чжао Хуейжун оцінює частку торгового співробітництва між Китаєм та Україною незначною. «Співпраця нестабільна, наразі вона належить до стану «очікує зміцнення» [8, с.85]. Такий стан є найнижчим за оцінками китайських експертів, які загалом виділяють 4 типи торговельного співробітництва між Китаєм та країнами уздовж «Одного поясу, одного шляху»: «повномасштабне співробітництво», «з великим потенціалом для зростання», «проста структура співробітництва», четвертий – «очікує зміцнення».

Крім сільського господарства, яке є традиційним напрямом розвитку інвестиційних відносин торгівлі між Україною та Китаєм в останні роки, також є сфери, потенціал яких китайська сторона вважає перспективним для співпраці: космонавтика, інформаційна сфера, комунікації, енергозберігаючі та біотехнології тощо. Завдяки платформі «Один пояс, один шлях» обидві сторони можуть розвивати економічні відносини, зміцнювати співпрацю, а тому – реалізовувати взаємну вигоду та спільний виграш.

Отже, потенціал розвитку взаємовідносин між країнами є, що підтверджується обома сторонами. На думку китайських фахівців, «участь України в побудові «Одного поясу, одного шляху» матиме значну для неї користь. Також це стосується залучення китайських інвестицій до інфраструктурних проєктів України, що справді є унікальною можливістю» [7, с.35]. Звертаючи увагу на політичні переваги стратегічного партнерства, китайські експерти додають: «Китайська ініціатива «Один пояс, один шлях», поза сумнівом, прискорить становлення України як країни-лідера в Центральній та Східній Європі, яка матиме значний вплив» [7, с.35].

Українські експерти (А. З. Гончарук, О. В. Литвиненко, Ю. Пойта та ін.) вважають, що наразі створено міцне підґрунтя для стратегічного партнерства між Україною та Китаєм, яке відкриває можливість «фактичного переходу політичного співробітництва Києва та Пекіна на вищий щабель – до політичної взаємодії на міжнародній арені» [1]. Обидві сторони розуміють, що для цього необхідно вжити певних заходів, однак, думки експертів про їх зміст дещо відрізняються.

А. З. Гончарук вважає, що, насамперед потрібно відкрити для китайських інвесторів не лише важку промисловість, інфраструктурні проєкти та енергетику, а надати широку можливість вкладати інвестиції у переробну галузь агропромислового комплексу, легку промисловість та галузі високих технологій. По-друге, потрібно розширити спектр товарів, які надходять до Китаю, поступово відходячи від її сировинного характеру. По-третє, варто диверсифікувати форми співробітництва, де поряд із господарськими відносинами доцільно розвивати надання послуг, особливо в інноваційних проєктах, туристичній сфері, гуманітарних контактах [1].

Водночас Лі Янь визначає вісім напрямків удосконалення україно-китайських відносин на шляху поглиблення стратегічних відносин: зрозуміти важливість китайського курсу; розвивати нові моделі співпраці у сфері інвестицій та перевезень; створити групу з дослідження проблем інвестицій; створити належні умови для спрощення шляхів регулярних перевезень, залучаючи транзитні перевезення з Китаю до європейського ринку; створити ефективну платформу тривалої дії для діалогу між представниками промислової сфери, фінансового сектору та ділових кіл; активізувати діалог між містами-побратимами; спростити процедуру надання інвестицій, залучати іноземних інвесторів для участі у приватизації державних активів; зміцнювати життєздатність підприємств, що пройшли процес приватизації, розкривати їх потенціал для залучення інвестицій [7, с.35].

Чжао Хуейжун вважає, що першочерговим завданням для поглиблення партнерських відносин є взаємне порозуміння та уникнення помилкових уявлень країн одна про одну. По-друге, обидві сторони мають докласти зусиль у досягненні обопільного взаємного порозуміння та спільних інтересів, стимулювати отримання успіхів у проектах, що ґрунтуються на принципі «взаємної користі та спільного виграшу». «За умови, що торгово-економічне співробітництво між двома державами матиме взаємну користь та нестиме спільний виграш, немає жодної необхідності в тому, щоб додаткові політичні вимоги будь-якої зі сторін стали передумовами торгово-економічного співробітництва» [8, с.88]. По-третє, обидві сторони мають не уникати, а навпаки, надавати належного значення труднощам та ризикам, що виникають в процесі торгово-економічного співробітництва.

Сьогодні нагальним завданням для України залишається зробити висновки заради адекватної взаємодії з Китаєм та знайти своє місце у стратегічній китайській ініціативі «Один пояс, один шлях», а також скористатися можливостями стратегічного партнерства задля розв'язання проблем власного розвитку.

Висновки і перспективи подальших розробок. Рушійною силою українсько-китайських економічних відносин є політико-правові чинники. Розвиток партнерських відносин між державами прямо пропорційно залежить від політичного діалогу між керівництвом держав на найвищому рівні (обмін офіційними візитами). Як тільки уповільнюється політичний діалог, це одразу призводить до уповільнення економічного та, у першу чергу, торговельного співробітництва. Водночас, наслідування принципу «взаємної користі та спільного виграшу» призводить до вилучення політичних складників як передумов торгово-економічного співробітництва. Спільний успіх і зиск перетворюються на основний концепт взаємовідносин між країнами.

Формула партнерства між Україною та Китаєм також зазнала певної еволюції: взаємовигідне співробітництво (1992 р.) – довгострокове партнерство та стабільне всебічне співробітництво (2002 р.) – конструктивне партнерство (2005 р.) – стратегічне партнерство (2011 р.) – стратегічне партнерство та стратегічний партнер (2017 р.) – політична взаємодія на міжнародній арені (перспектива). Отже, про відносини стратегічного партнерства можна говорити лише починаючи з 2011 року, коли це було офіційно закріплено відповідним документом.

Інструментом поживлення відносин між державами є участь України в глобальній ініціативі «Один пояс, один шлях», можливості якого Україна використовує недостатньо активно. Для поживлення необхідно вжити певних заходів, а саме: диверсифікувати форми економічного співробітництва та розширити коло інвестиційних проектів за сферами господарської діяльності. При цьому, нові проекти мають розроблятися відповідно до головного принципу функціонування нового Шовкового шляху – «взаємної користі та спільного виграшу».

Для виходу стратегічних відносин між Україною та Китаєм на рівень міжнародного партнерства та використання всіх можливостей ініціативи «Один пояс, один шлях» перспективним напрямком є можливість створення зони вільної торгівлі між державами, а також всебічний розвиток українсько-китайських відносин на рівні регіонів, переваги та недоліки яких доцільно розглянути в подальших дослідженнях.

Література

1. Гончарук А. З. *Українсько-китайське стратегічне партнерство на сучасному етапі* // Україна – Китай. URL: <http://sinologist.com.ua/ukrayinsko-kitajskie-strategichne-pa> (дата звернення 22.10.2018).
2. Гончарук А. З. *Нове позиціонування Китаю у світі* // Україна – Китай. 2018. № 5 (11). С. 28–33.
3. Костенко Ю. *Від відносин дружби і співробітництва до стратегічного партнерства*. URL: file:///C:/Users/aio/Downloads/ukrdip_2011_12_172.pdf (дата звернення: 24.10.2018).
4. Пойта Ю. *ДАВОС-2018: китайські перспективи та висновки для України* // Україна – Китай. 2018. № 5 (11). С. 48–51.
5. Антонюк Л. А., Гальперіна Л. П. *Інноваційно-технологічні виміри стратегічного партнерства України та Китаю* // Україна-Китай. 2018. № 13. С. 46–53.
6. Сунь Чжуанчжі. *Спрошення шляхів взаємодії між Китаєм і країнами Євразії в рамках «Поясу і Шляху» та особлива роль України* // Україна – Китай. 2018. № 13. С. 20–23.
7. Лі Янь. *Китайсько-українське співробітництво в рамках ініціативи «Один пояс, один шлях»: сучасний стан та перспективи України* // Україна-Китай. 2018. № 13. С. 32–39.
8. Чжао Хуейжун. *Поточний стан і перспективи китайсько-українських торгово-економічних відносин* // Україна – Китай. 2018. № 13. С. 84–89.
9. *Спільна декларація України та Китайської народної республіки*. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156_004 (дата звернення: 30.10.2018).
10. *Політичні відносини між Україною і Китаєм*. URL: <https://china.mfa.gov.ua/ua/ukraine-cn/diplomacy> (дата звернення: 30.10.2018).

References

1. Goncharuk, A. Z. (2014). *Ukrainian-Chinese strategic partnership at a modern stage* [Ukraino-kytayske stratehichne partnerstvo na suchasnomu etapi], available at: <http://sinologist.com.ua/ukrayinsko-kitajskie-strategichne-pa> [in Ukrainian]
2. Goncharuk, A. Z. (2018). *New positioning of China in the world* [Nove pozytsiuvannia Kytai u sviti], Ukraina – Kytai, No. 5 (11), s. 28–33 [in Ukrainian]
3. Kostenko, Yu. (2011). *From friendship and cooperation to strategic partnership* [Vid vidnosyn druzhby i spivrobitnytstva do stratehichnoho partnerstva], available at: file:///C:/Users/aio/Downloads/ukrdip_2011_12_172.pdf [in Ukrainian]
4. Poita, Yu. (2018). *DAVOS-2018: Chinese perspectives and conclusions for Ukraine* [DAVOS-2018: kytayski perspektyvy ta vysnovky dlia Ukrainy], Ukraina – Kytai, No. 5, s. 48–51 [in Ukrainian]
5. Antonyuk, L. A., Galperina, L. P. (2018). *Innovative technology of Ukraine and China strategic partnership* [Innovatsiino-tekhnologichni vymiry stratehichnoho partnerstva Ukrainy ta Kytai], Ukraina – Kytai, No. 13, s. 46–53 [in Ukrainian]
6. Sun Zhuangzi (2018). *Simplification of the ways of interaction between China and Eurasian countries within the «Belt and Road» and special role of Ukraine* [Sproshchennia shliakhiv vzaiemodii mizh Kytaiem i krainamy Yevrazii v ramkakh «Poiasu i Shliahu» ta osoblyva rol Ukrainy], Ukraina – Kytai, No. 13, s. 20–23 [in Ukrainian]
7. Li Yang. (2018). *Sino-Ukrainian cooperation within the framework of the «One Belt, One Way» initiative: the current state and prospects of Ukraine* [Kytaysko-ukrainske spivrobitnytstvo v ramkah initsiatyvy «Odyn poias, odyin shliakh»: suchasnyi stan ta perspektyvy Ukrainy], Ukraina – Kytai, No. 13, s. 32–39 [in Ukrainian]
8. Zhao Huizhong. (2018). *The current state and prospects of Sino-Ukrainian trade and economic relations* [Potochnyi stan i perspektyvy kytaysko-ukrainskykh torhovo-ekonomichnykh vidnosyn], Ukraina – Kytai, No. 13, s. 84–89 [in Ukrainian]
9. *Joint declaration of Ukraine and Chinese People's Republic* [Spilna deklaratsiia Ukrainy ta Kytayskoi narodnoi respubliky], available at: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156_004 [in Ukrainian]
10. *Political relations between Ukraine and China* [Politychni vidnosyny mizh Ukrainoiu i Kytaiem], available at: <https://china.mfa.gov.ua/ua/ukraine-cn/diplomacy> [in Ukrainian]